

**BOSNA I HERCEGOVINA
VIJEĆE MINISTARA
DIREKCIJA ZA EKONOMSKO PLANIRANJE**

**БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
САВЈЕТ МИНИСТАРА
ДИРЕКЦИЈА ЗА ЕКОНОМСКО ПЛАНИРАЊЕ**

**BOSNIA AND HERZEGOVINA
COUNCIL OF MINISTERS
DIRECTORATE FOR ECONOMIC PLANNING**

INFORMACIJA

**o kretanju makroekonomskih pokazatelja
za januar/siječanj - oktobar/listopad 2018. godine**

Sarajevo, decembar/prosinac 2018. godine

Sadržaj

Uvod.....	3
1. Realni sektor.....	5
<i>Kretanje industrijske proizvodnje</i>	5
<i>Maloprodaja.....</i>	6
<i>Transport.....</i>	6
<i>Građevinarstvo.....</i>	6
<i>Tržište rada.....</i>	7
2. Javne finansije.....	9
<i>Indirektni porezi u BiH.....</i>	9
<i>Prihodi od direktnih poreza, doprinosa i neporeskih prihoda u BiH.....</i>	10
<i>Servis vanjskog duga.....</i>	11
3. Cijene, monetarni i finansijski sektor.....	12
<i>Cijene.....</i>	12
<i>Monetarni sektor.....</i>	13
<i>Bankarski sektor.....</i>	15
<i>Berze u BiH.....</i>	16
4. Vanjski sektor.....	18
<i>Vanjskotrgovinska razmjena.....</i>	18
5. Strane direktne investicije.....	21

Uvod

Vijeće ministara Bosne i Hercegovine je na 79. sjednici održanoj 05.03.2009. godine razmotrilo i usvojilo Prijedlog mjera iz nadležnosti Vijeća ministara BiH za ublažavanje uticaja globalne ekonomske krize na privredu BiH. Direkcija za ekonomsko planiranje je zadužena da u vezi sa navedenim prati kretanje makroekonomskih pokazatelja i da izvještaj o kretanju mjesečno dostavlja Vijeću ministara.

Direkcija je zadužena da „Informaciju“ dostavlja mjesečno Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine u svrhu praćenja uticaja svjetske ekonomske krize na ekonomiju BiH.

„Informacija“ obuhvata kretanje glavnih makroekonomskih pokazatelja u BiH za navedeni period. Detaljna pojašnjenja svih oblasti koje su obuhvaćene u ovom dokumentu se mogu naći u Ekonomskim trendovima BiH koje publikuje Direkcija, kvartalno - četiri puta godišnje, te redovno dostavlja Vijeću ministara i Parlamentu BiH.

* * *

Prema trenutno dostupnim podacima iz nacionalnih računa (dostupni su bili podaci za K1 i K2 2018. godine) Agencije za statistiku Bosne i Hercegovine u prvoj polovini 2018. godine Bosna i Hercegovina je ostvarila ekonomski rast od oko 3% u odnosu na isti period prethodne godine.¹ Ova stopa ekonomskog rasta predstavlja nastavak trenda iz prethodne godine i u rangu je regionalnog prosjeka. Ako se tokom posmatranog perioda pažljivije posmatra struktura ekonomskog rasta u BiH vidljiva su povećanja u okviru svih kategorija izuzev javne potrošnje. Tako je najznačajniji doprinos ekonomskom rastu ostvaren u okviru privatne potrošnje koja je tokom posmatranog perioda uvećana za 3,1%. Obzirom na visoku zastupljenost ove kategorije u strukturi BDP-a može se konstatovati da je ista bila ključni generator ostvarenog ekonomskog rasta u prvoj polovini 2018. godine. Dvocifrena stopa rasta je zabilježena i u okviru ukupnih investicija, međutim imajući u vidu nizak nivo zastupljenosti istih u strukturi BDP-a može se konstatovati da je doprinos investicija bio nešto skromniji. S druge strane, usljed povećanja izvozne tražnje i svjetskih cijena pojedinih proizvoda tokom prvog polugodišta 2018. došlo je do povećanja ukupne vanjskotrgovinske razmjene (robe +usluge) za oko 8%, izvoza od 8,9%, uvoza 8,1% u realnom smislu, dok je vanjskotrgovinski deficit povećan u odnosu na isti period prethodne godine.

S druge strane, u nedostatku podataka iz nacionalnih računa a na bazi trenutno raspoloživih kratkoročnih indikatora za period januar-oktobar 2018. godine može se zaključiti da je trend rasta ukupne ekonomske aktivnosti u zemlji nastavljen. Tako je tokom perioda januar-oktobar 2018. godine usljed povećanja u proizvodnje električne energije došlo do povećanja fizičkog obima industrijske proizvodnje od 2,4%. Međutim, vrijedi istaći da je u posljednjih nekoliko mjeseci primjetno slabljenje u okviru izvozno orijentirane prerađivačke industrije koja je na kraju posmatranog perioda zabilježila negativnu stopu rasta od 0,8%. Pored industrijske proizvodnje, nastavljen je trend rasta u okviru vanjskotrgovinske robne razmjene sa svijetom. Tako je u periodu januar-oktobar 2018. godine povećanje robne razmjene iznosilo 8,1%, dok su izvoz i uvoz roba povećani za 8,9% odnosno 7,6% što je dovelo do povećanja robnog deficita od 5,5% u nominalnom smislu. Međutim, vrijedi istaći da su realna povećanja ovih vanjskotrgovinskih indikatora bila nešto skromnija usljed povećanja izvoznih i

¹ Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine, Saopštenje, „Bruto domaći proizvod, rashodni pristup tromjesečni podaci“, 05.10.2018. godine

uvoznih cijena u 2018. godini. Pored ovih pokazatelja o industrijskoj proizvodnji i vanjskotrgovinskoj razmjeni, tokom posmatranog perioda nastavljen je trenda rasta prometa u maloprodaji od oko 8%, kreditnih plasmana od preko 7% što na neki način ukazuje na nastavak trenda rasta potrošnje odnosno ukupne ekonomske aktivnosti u BiH.

Trenutno raspoloživi pokazatelji iz domena javnih finansija za period januar-oktobar 2018. godine također ukazuju na nastavak trenda rasta ekonomske aktivnosti u BiH. Ovo se podjednako odnosi na povećanje javnih prihoda od direktnih i indirektnih poreza. Naime, prema trenutno raspoloživim podacima u periodu januar-oktobar 2018. godine u Bosni i Hercegovini je registrirano povećanje prihoda direktnih poreza od 9,2%, dok su neto prihodi od indirektnih poreza uvećani za 8,4% u odnosu na isti period prethodne godine. Kada su u pitanju prihodi od indirektnih poreza posebno vrijedi istaći da je nakon pada neto prihoda od PDV-a u augustu i septembru (1,6%, 5,1%), tokom oktobra 2018. godine ponovo zabilježen rast neto prihoda od PDV-a od 15,3% u odnosu na isti mjesec prethodne godine.

1. Realni sektor

Kretanje industrijske proizvodnje

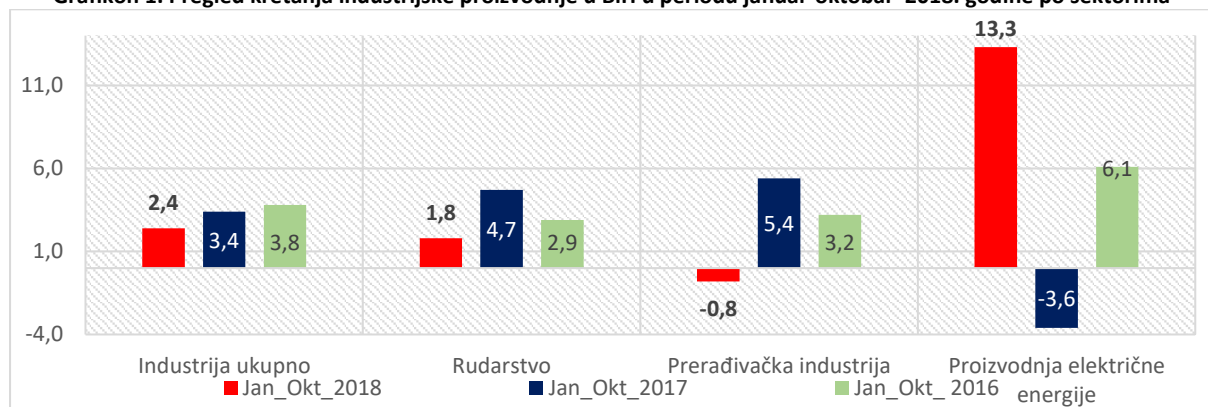
Prema raspoloživim podacima Agencije za statistiku Bosne i Hercegovine u oktobru 2018. godine u Bosni i Hercegovini je nastavljan trend rasta fizičkog obima industrijske proizvodnje. Tako je desezonirana stopa rasta u oktobru u odnosu na prethodni mjesec iznosila 1,4%, dok je registrirani rast na nivou perioda januar-oktobar 2018. godine u odnosu na isti period prethodne godine iznosio 2,4%.² Međutim, ako se pažljivije posmatra kretanje fizičkog obima industrijske proizvodnje u BiH u dosadašnjem periodu u 2018. godini, može se zaključiti da je ostvarena stopa rasta bila nešto niža u odnosu na prošlogodišnju kada je ostvaren rast od 3,4%. Sektorskim uvidom u strukturu ostvarenog rasta industrijske proizvodnje može se zaključiti da je najznačajnije povećanje a samim time i doprinos rastu zabilježen u okviru proizvodnje električne energije u BiH. Tako je prema raspoloživim podacima BHAS-a u Bosni i Hercegovini u periodu januar-oktobar 2018. godine registrirano povećanje ukupne proizvodnje električne energije od 13,3% u odnosu na isti period prethodne godine. Ovo povećanje u proizvodnji električne energije rezultat je povećanja proizvodnje u okviru hidroelektranama koja je skoro udvostručena, dok je nivo proizvodnje u termoelektranama bio u rangu prošlogodišnjeg. Sektor rudarstva u Bosni i Hercegovini tokom posmatranog perioda također je zabilježio povećanje proizvodnje od 1,8% u odnosu na isti period prethodne godine.

S druge strane, tokom posmatranog perioda januar-oktobar 2018. godine došlo je do stagnacije proizvodnje u okviru bh. prerađivačke industrije gdje je registrirana stopa promjene od -0,8% u odnosu na isti period prethodne godine. Ovo smanjenje u okviru prerađivačke industrije u velikoj mjeri je onemogućilo višu stopu rasta ukupne industrijske proizvodnje u BiH. Posmatrano po granama prerađivačke industrije najznačajnije stope smanjenja proizvodnje koje su dovele do stagnacije ukupne prerađivačke industrije u BiH registrirane su u okviru: prerade duhana 44,5%, drvoprerade (osim namještaja) 10,7%, tekstila 11,3%, hemijske industrije 5,5%, gotovih metalnih proizvoda 6% i prehrambene industrije 2,5%. U istom vremenskom periodu u okviru većine ostalih grana

²Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine, Saopštenje, „Indeks obima industrijske proizvodnje u Bosni i Hercegovini za oktobar 2018. godine-prethodni podaci“, 27.11.2018. godine.

prerađivačke industrije zabilježena su povećanja proizvodnje, međutim ova povećanja nisu bila dovoljna kako bi se iskompenzirale negativne stope rasta u okviru navedenih industrijskih grana koje predstavljaju okosnicu industrijske proizvodnje i izvoza u BiH. Grafički prikaz kretanja fizičkog obima industrijske proizvodnje u BiH po sektorima za period januar-oktobar 2018. godine prikazan je na grafikonu ispod:

Grafikon 1. Pregled kretanja industrijske proizvodnje u BiH u periodu januar-oktobar 2018. godine po sektorima

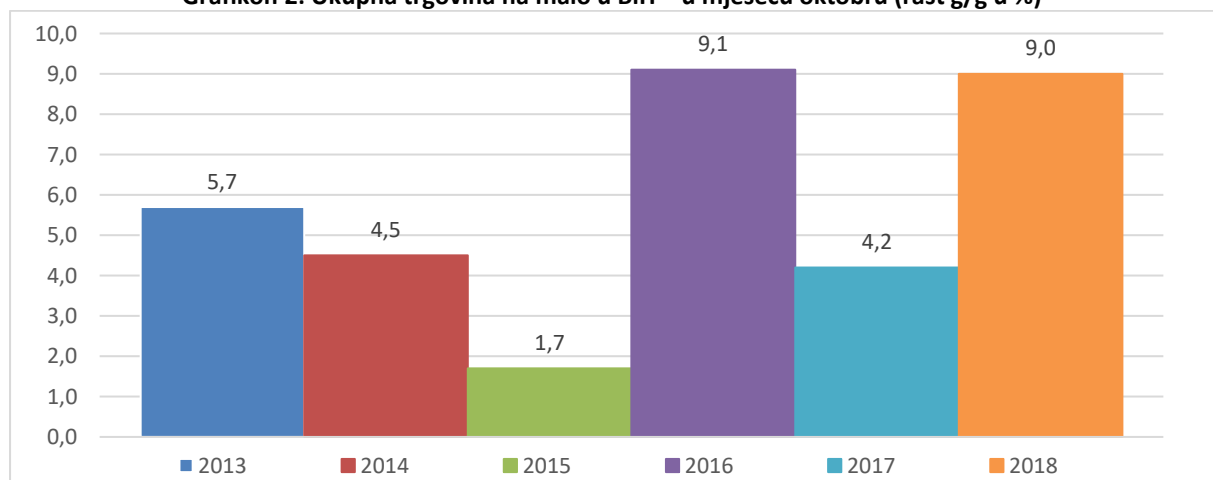

Izvor: Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine

Maloprodaja

Prema zvaničnim podacima BHAS-a za mjesec oktobar realni rast ukupne trgovine na malo je iznosio 9% (IX 2018/IX 2017). U periodu januar - oktobar 2018. godine ukupna trgovina na malo je zabilježila realni rast prometa od 8%³. Do ovog rasta je došlo usljed realnog povećanja trgovine motornim gorivima u specijaliziranim prodavnicama od 7,4% te porasta prometa u trgovini na malo hranom, pićem i duhanskim proizvodima u s.p.⁴ za 10,9%. Pored ovih kategorija u posmatranom periodu je došlo i do rasta u trgovini na malo neprehrambenim proizvodima koji je iznosio 6,1%. U periodu januar - oktobar 2018. godine u okviru trgovine na malo neprehrambenim proizvodima je ostvaren rast u trgovini na malo proizvodima za kulturu i rekreaciju u s.p. od 30,7%, trgovini na malo ostalom robom u s.p. od 11,5%, prometu informacijsko komunikacijskom opremom u s.p. od 12,5%, trgovini na malo ostalom opremom za domaćinstvo u s.p. od 3,8%, te u trgovini na malo izvan prodavnica, štandova i tržnica od 16,2%. Jedina kategorija koja je u navedenom periodu zabilježila negativnu stopu rasta od 1,7% je ostala trgovina na malo nespecijalizovanim prodavnicama.

Grafikon 2: Ukupna trgovina na malo u BiH – u mjesecu oktobru (rast g/g u %)

Izvor: BHAS

³ Izvor podataka: BHAS

⁴ s.p. – specijalizirane prodavnice

U posmatranom periodu je pored gore navedenih došlo i do rasta u prometu na malo tekstilom, odjećom, obućom i proizvodima od kože u s.p. za 17,7%, trgovini na malo namještajem, opremom za rasvjetu i električnim aparatima za domaćinstvo u s.p. za 16,5%, trgovini u apotekama, trgovini na malo medicinskim i kozmetičkim preparatima u s.p. od 9,1%, trgovini na malo knjigama, novinama, muzičkim i videozapisima u s.p. od 10,8% te do porasta prometa na malo sportskom opremom, igrama i igračkama u s.p. od 49,3%.

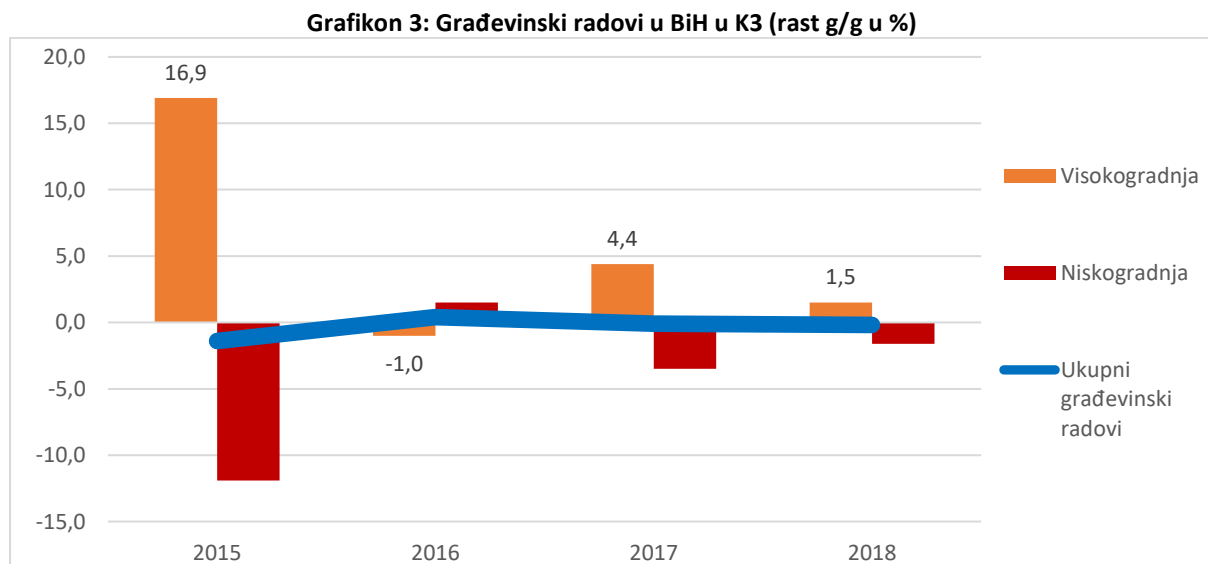
Transport

Kod prometa transporta i skladištenja u BiH je zabilježen nominalni rast od 3,9% (K3 2018/K3 2017). Djelatnosti u okviru prometa i skladištenja koje su zabilježile pozitivne stope nominalnog rasta bile su oblasti poštanskih i kurirskih djelatnosti gdje je ostvaren rast od 4% te oblast kopnenog prevoza i cjevovodnog transporta sa ostvarenim rastom od 5,8%. Izuzetak je područje skladištenja i pomoćnih djelatnosti u prevozu gdje je zabilježena negativna stopa rasta od 3,4%.

Građevinarstvo

Zvanični podaci BHAS-a za treći kvartal 2018. godine koji se odnose na ukupne građevinske radove u Bosni i Hercegovini ukazuju na naznatno smanjenje od 0,2% (u odnosu na isti kvartal prethodne godine). U oblasti visokogradnje ostvarena je stopa rasta od 1,5% dok je istovremeno oblast niskogradnje zabilježila smanjenju stopu rasta od 1,6%.

Broj izdatih odobrenja za građenje u trećem kvartalu 2018. godine u odnosu na treći kvartal 2017. godine manji je za 1,9%. Najveći porast izdatih dozvola za građenje je u oblasti niskogradnje (4,8%). Odobrenja za građenje u visokogradnji su u posmatranom periodu manja za 3,2%. U ovoj oblasti je povećan broj izdatih dozvola za građenje stambenih zgrada (1,3%) dok je smanjen broj izdatih dozvola za nestambene zgrade (11,7%).

Izvor: BHAS

Tržište rada

Podaci o broju zaposlenih u BiH za oktobar 2018. godine nisu bili na raspolaganju u periodu pripreme Informacije pa se podaci u tekstu odnose na septembar. U septembru 2018. godine ukupan broj zaposlenih lica u BiH iznosio je 808,6 hiljada i veći je za 2% u odnosu na septembar 2017. godine. Broj zaposlenih lica uvećan je u gotovo svim područjima djelatnosti. Međutim, najznačajniji doprinos rastu

broja zaposlenih bio je u djelatnostima industrije, trgovine i ugostiteljstva. Broj zaposlenih lica u području djelatnosti prerađivačke industrije uvećan je za 2,3% u septembru 2018. godine u poređenju sa istim mjesecom prošle godine. Istovremeno u djelatnosti trgovine na veliko i malo, popravka motornih vozila i motocikala broj zaposlenih lica je uvećan za 3% g/g, a u djelatnosti pružanja smještaja, te pripreme i usluživanja hrane uvećan je za 3,4% g/g. Anketna stopa nezaposlenosti u BiH za 2018. godinu iznosi 18,4%.⁵ Broj registrovanih nezaposlenih lica u BiH u oktobru 2018. godine smanjen je za 8,5% u odnosu na isti mjesec 2017. godine i iznosi 437,8 hiljada.

Tabela 1: Broj zaposlenih (nova metodologija)⁶ i registrovanih nezaposlenih lica u BiH

	Broj zaposlenih lica u BiH	Broj registrovanih nezaposlenih lica u BiH	Stopa rasta broja zaposlenih lica g/g	Stopa rasta broja registrovanih nezaposlenih lica g/g
01-2017	767.074	511.571	-	-5,1%
02-2017	766.799	509.907	-	-5,0%
03-2017	773.053	501.522	-	-5,4%
04-2017	779.342	495.405	-	-5,5%
05-2017	783.585	487.426	-	-6,1%
06-2017	786.399	485.888	-	-6,2%
07-2017	787.933	486.309	-	-6,5%
08-2017	785.582	485.088	-	-6,8%
09-2017	792.779	480.379	-	-6,7%
10-2017	795.318	478.191	-	-6,7%
11-2017	796.947	475.549	-	-7,0%
12-2017	794.318	475.084	-	-6,9%
01-2018	790.629	475.541	3,1%	-7,0%
02-2018	791.115	472.957	3,2%	-7,2%
03-2018	794.349	466.330	2,8%	-7,0%
04-2018	795.883	458.355	2,1%	-7,5%
05-2018	802.661	450.067	2,4%	-7,7%
06-2018	806.031	448.071	2,5%	-7,8%
07-2018	805.715	450.392	2,3%	-7,4%
08-2018	801.293	448.578	2,0%	-7,5%
09-2018	808.627	441.672	2,0%	-8,1%
10-2018	-	437.783	-	-8,5%

Izvor: BHAS, entitetski zavodi za zapošljavanje, Zavod za zapošljavanje BD, DEP kalkulacije

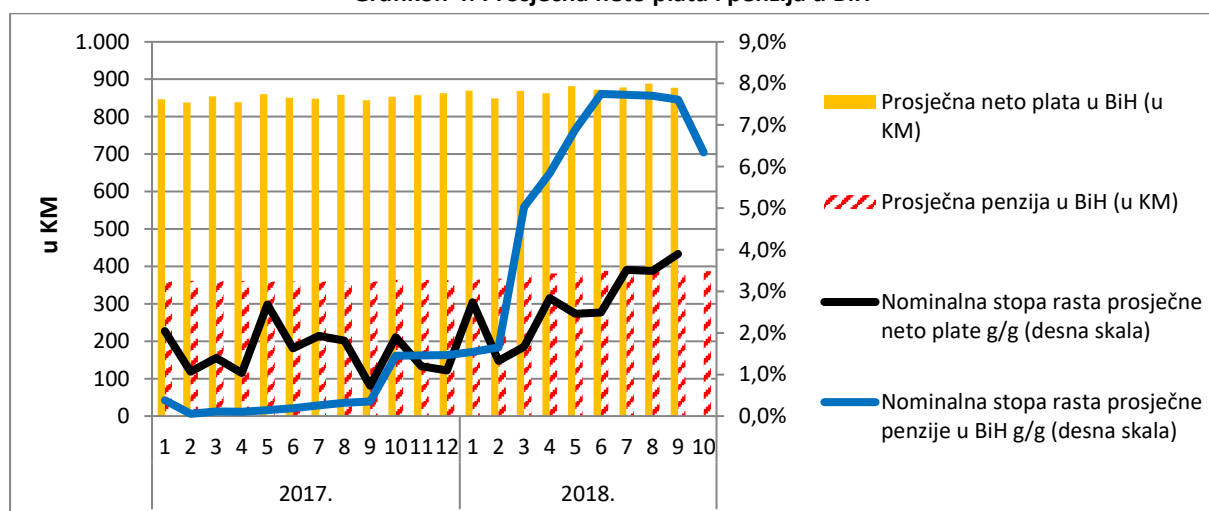
⁵ Anketa o radnoj snazi u BiH se sprovodi jednom godišnje.

⁶ Revidirani podaci. Podaci o ukupnom broju zaposlenih u BiH su obračunati retroaktivno za 2017. godinu. Time je prekinuta serija podataka o zaposlenima u BiH, kao i uporedivost sa prethodno objavljivanim mjesečnim i godišnjim podacima o broju zaposlenih u BiH. Ukupan broj zaposlenih u BiH je podatak agregiran na osnovu prikupljenih i obrađenih podataka iz Federacije BiH, Republike Srpske i podružnice Agencije za statistiku BiH u Brčko distriktu BiH. Podaci o ukupnom broju zaposlenih osoba u Federaciji BiH (pravne osobe i obrt i srodne djelatnosti) dobijeni su obradom podataka koji su preuzeti iz administrativnog izvora, Porezne uprave Federacije BiH. Podaci o zaposlenima u Republici Srpskoj dobijaju se na osnovu polugodišnjeg statističkog istraživanja o zaposlenima i plaćama zaposlenih, stanje na dan 31. mart i 30. septembar. Izvor podataka o preduzetnicima i zaposlenima kod njih je Porezna uprava Republike Srpske. Podaci o zaposlenima u pravnim osobama u Brčko distriktu BiH se prikupljaju putem mjesečnog statističkog istraživanja o zaposlenima i plaći. Za javnu upravu, obrazovanje i zdravstvo vrši se potpuni obuhvat. Za subjekte koji se ne prate Mjesečnim istraživanjem o zaposlenima i plaći, jedanput godišnje se vrši imputacija na mjesečnom nivou iz podataka završnih računa. Podaci o broju samostalnih preduzetnika se procjenjuju na osnovu administrativnog registra, a podaci o broju zaposlenih kod njih se preuzimaju od Fonda zdravstvenog osiguranja. Izvor: BHAS, Saopštenje, zaposleni po djelatnostima.

Podatak o prosječnoj neto plati u BiH za oktobar 2018. godine nije bio na raspolaganju u periodu pripreme Informacije pa se podaci u tekstu odnose na septembar. Prosječna neto plata u BiH u septembru 2018. godine nominalno je uvećana za 3,9% u odnosu na septembar 2017. godine uz nešto sporiju realnu stopu rasta zbog inflacije i iznosi 877 KM. Iako je u gotovo svim područjima djelatnosti zabilježen nominalni rast neto plata u poređenju IX 2018/IX 2017 naveće nominalne stope rasta su u području djelatnosti zdravstvene i socijalne zaštite (7,5% g/g) i obrazovanja (6,7% g/g). Kretanje prosječne neto plate u 2017. i 2018. godini predstavljeno je na grafikonu ispod.

Prosječna penzija u BiH u oktobru 2018. godine iznosila je 387 KM i nije se mijenjala u poređenju sa prethodnim mjesecom ali je nominalno uvećana 6,3% u odnosu na isti mjesec 2017. godine.⁷ U posmatranom mjesecu najniža penzija u FBiH iznosila je 348,1 KM, a u RS 187,8 KM. Ukupan broj penzionera koji primaju penzije iz penzionih fondova u BiH u oktobru 2018. godine uvećan je za 1,1% u odnosu na isti mjesec 2017. godine i iznosi 676,2 hiljada.⁸

Grafikon 4: Prosječna neto plata i penzija u BiH

Izvor: BHAS, entitetski penzioni fondovi, DEP kalkulacije

2. Javne finansije

Za deset mjeseci 2018. godine, na nivou BiH ukupno je prikupljeno oko 12,6 milijardi KM poreskih prihoda, što je u poređenju sa istim periodom prethodne godine rast od oko 7,1%.

Indirektni porezi u BiH

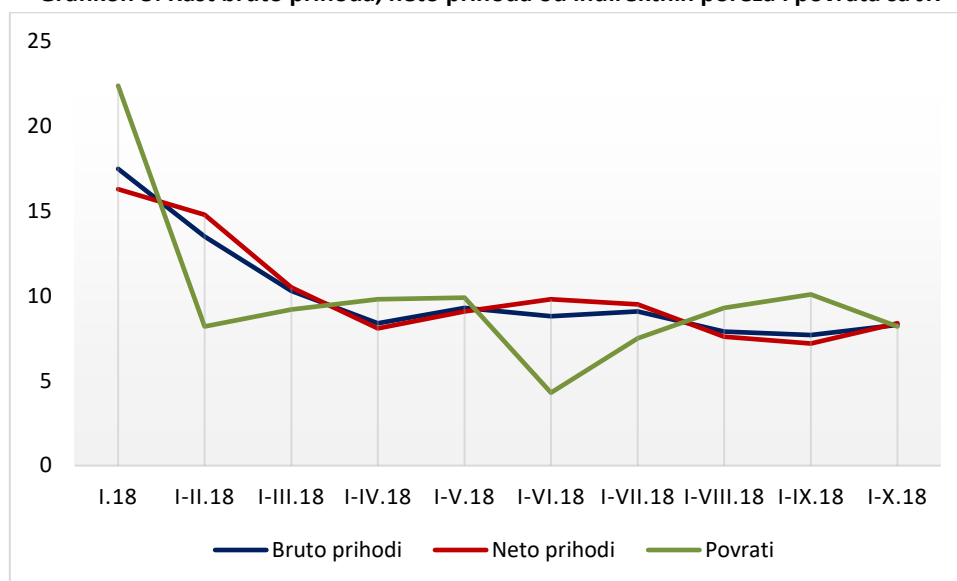
Naplaćeni prihodi. Za prvih deset mjeseci, po osnovu indirektnih poreza naplaćeno je oko 6,3 milijarde bruto prihoda, što je za oko 487 miliona KM ili 8,3% više nego što je naplaćeno u istom periodu 2017. godine. Tokom istog perioda, naplaćeni neto prihodi su viši za 8,4%, čime su dostigli iznos od oko 5,2 milijarde KM. Nešto viši rast neto prihoda u poređenju sa bruto prihodima od indirektnih poreza je rezultat sporijeg rasta povrata sa JR UIO, koji se desio tokom perioda januar - oktobar (8,2% g/g). Sa

⁷ Prosječna penzija u BiH je izračunata na osnovu prosječnih mjesečnih penzija ponderisanih udjelom ukupnog broja penzionera u svakom od bh. entiteta u ukupnom broju penzionera. Međugodišnji rast prosječne penzije rezultat je uvećanja penzija u oba bh. entiteta u 2018. godini što je obuhvaćeno prethodnim Informacijama.

⁸ Broj penzionera u BiH u analizi predstavlja zbir penzionera koji primaju penzije od Federalnog zavoda za penzijsko i invalidsko osiguranje i Fonda za penzijsko i invalidsko osiguranje Republike Srpske bez obzira na mjesto prebivališta.

grafikona ispod jasno se može vidjeti da uz svako usporenje rasta (smanjenje) dolazi do nešto bržeg rasta neto prihoda u poređenju sa bruto prihodima od indirektnih poreza.

Grafikon 5: Rast bruto prihoda, neto prihoda od indirektnih poreza i povrata sa JR

Izvor: Uprava za indirektno oporezivanje BiH

Najveći doprinos rastu neto prihoda od indirektnih poreza dali su neto prihodi od putarina (4,2 p.p.) i PDV-a (4,0 p.p.).

Tabela 2: Naplata i raspodjela prihoda od indirektnih poreza (rast g/g u % ako nije drugačije naznačeno)

	struktura 2018	jan-okt 2017	jan-okt 2018	avg 2018	sep 2018	okt 2018
Bruto prihodi - prikupljeno	100,0	7,1	8,3	0,6	6,2	13,8
Povrati	18,0	18,3	8,2	20,3	18,4	-5,9
Neto prihodi - prikupljeno	82,0	4,9	8,4	-3,4	4,4	18,7
<i>PDV</i>	50,2	5,8	6,4	-1,6	-5,1	15,3
<i>Carine</i>	3,8	8,9	7,5	3,2	7,3	11,0
<i>Akcize</i>	19,4	2,5	-1,3	-18,7	-2,5	15,3
<i>Putarine</i>	8,2	7,8	63,8	61,5	77,4	87,2
<i>Ostali prihodi</i>	0,3	1,5	5,4	4,7	15,2	8,3
<i>Neusklađeni prihodi</i>	0,3	-53,6	63,2	-100,0
Raspoloživo za raspodjelu	100,0	7,6	8,3	-8,5	3,5	14,7
Minimalne rezerve	20,6	18,0	22,3	12,1	10,4	-0,4
Budžeti	79,4	5,6	5,1	-12,7	2,4	18,4
Servisiranje vanjskog duga	11,8	42,1	0,8	12,5	-26,4	1,7
<i>FBiH</i>	7,5	42,5	0,2	13,4	-28,4	-1,7
<i>RS</i>	4,1	40,9	0,8	11,0	-25,4	9,4
<i>BD</i>	0,1	82,3	75,2	29,6	44,7	-50,0
Raspodjeljeno nakon servisiranja vanjskog duga	67,6	0,8	6,0	-14,1	12,5	21,1
<i>Institucije BiH</i>	9,9	0,3	0,0	0,0	-4,8	4,5
<i>FBiH</i>	37,0	1,7	7,3	-15,2	15,0	24,6
<i>RS</i>	18,4	-1,1	6,8	-17,6	19,4	23,5
<i>BD</i>	2,3	-5,4	4,3	-10,6	-3,8	18,6

Izvor: Uprava za indirektno oporezivanje BiH

Porez na dodatu vrijednost. Neto prihodi od PDV-a, u periodu januar - oktobar 2018. godine, bilježe povećanje od 6,4% g/g. Tokom posmatranog perioda, ukupno je naplaćeno oko 3,2 milijarde neto prihoda od PDV-a, odnosno 4,3 milijarde bruto prihoda. Tokom posmatranog perioda, uvoz roba je rastao. (Više detalja u dijelu o vanjskoj trgovini).

Prema poreskim prijavama, prihodi od PDV-a veći su za 5,5% g/g od čega su naplaćeni prihodi od PDV-a iz prometa domaćih roba i usluga manji za 9,2% g/g, dok su naplaćeni prihodi od PDV-a pri uvozu roba i usluga viši za 8,1% g/g⁹.

Akcize. Po osnovu akciza tokom perioda januar - oktobar tekuće godine, naplaćeno je oko 1,2 milijarde KM prihoda. Navedeni prihodi su nešto manji u poređenju sa istim periodom prethodne godine (1,3% g/g). Tokom posmatranog perioda, prihodi od akciza na uvozne proizvode bilježe povećanje od 9,1% g/g, dok prihodi od akciza na domaće proizvode bilježe smanjenje od 28,4% g/g.

Posmatrajući uvozne akcize po vrstama značajan rast prihoda bilježimo kod akciza na duvanske prerađevine koji su veći za 10,7% u odnosu na isti period 2017. godine. Takođe, značajniji rast prihoda bilježimo i kod akciza na naftu i naftne derivate koji su veći za 7,5% g/g.

Posmatrajući po vrstama akcize na domaće proizvode značajan pad prihoda bilježimo kod akciza na domaći duvan i duvanske prerađevine, koji su manji za 35,1% g/g. Takođe, pad prihoda zabilježen je i kod akciza na domaću naftu i naftne derivate, koji su u padu za 24,7% g/g.

Carine. Za prvih deset mjeseci 2018. godine, naplaćeni neto prihodi od carinskih dažbina iznosili su oko 238 miliona KM, i u odnosu na naplaćene prihode od carinskih dažbina za isti period prošle godine, u su u porastu za 7,5%.

Putarine. Naplaćeni neto prihodi od putarina za period januar - oktobar 2018. godine su iznosili oko 519 miliona KM, i u poređenju sa istim periodom prethodne godine, u porastu su za oko 64%.

Raspoređeni prihodi. Raspoloživo za raspodjelu, tokom posmatranog perioda je bilo oko 6,3 milijardi KM prihoda, što je u poređenju sa istim periodom prethodne godine više za 8,3%. Nakon izdvajanja sredstava za izgradnju autoputeva i izgradnju i rekonstrukciju drugih puteva u Bosni i Hercegovini (0,25 KM) u iznosu od 282,2 miliona KM, minimalne rezerve u iznosu od oko 1,4 milijardi KM i sredstava za finansiranje institucija BiH u iznosu od 624,5 miliona KM, UiO BiH je izvršila raspored preostalih sredstava u iznosu od oko 4,3 milijarde KM korisnicima.

FBiH je, za deset mjeseci tekuće godine, raspoređen ukupan iznos od oko 2,8 milijarde KM (6,2% g/g više). Od tog iznosa servis vanjskog duga čini oko 477 miliona KM što je za svega 0,2% više nego u istom periodu prethodne godine. Doznačeni iznos od oko 2,3 milijarde KM za finansiranje budžeta je uvećano za 7,3% g/g.

U istom periodu, RS je raspoređeno oko 1,4 milijardi KM (što je za 5,8% g/g više). Na servis vanjskog duga se odnosi oko 261 milion KM, što je za 0,8% više nego u istom periodu prethodne godine. A preostalih 1,1 milijardu KM (povećanje od 6,8% g/g) na finansiranje budžeta. Iznos doznačenih sredstava BD je iznosio oko 152,1 miliona KM (6,1% g/g više) i raspoređeno je: servis vanjskog duga oko 6 miliona i finansiranje budžeta oko 146,2 miliona KM.

Prihodi od direktnih poreza, doprinosa i neporeskih prihoda u BiH

U periodu januar - oktobar 2018. godine, entitetske uprave su zajedno prikupile oko 6,3 milijarde KM prihoda, što je povećanje u poređenju sa istim periodom prethodne godine od 5,8%.

⁹ Podaci o naplaćenim PDV prihodima u domaćem prometu roba i usluga i pri uvozu roba su preuzeti iz PDV nacionalne prijave.

Tabela 3: Prihodi od direktnih poreza, doprinosa, taksi, naknada i sl.

Naziv prihoda	FBiH jan-okt			RS jan-okt			BiH jan-okt		
	miliona KM		rast u %	miliona KM		rast u %	miliona KM		rast u %
	2017	2018		2017	2018		2017	2018	
Direktni porezi	777,7	850,7	9,4	393,1	427,4	8,7	1.170,8	1.278,1	9,2
<i>Porez na dohodak</i>	331,4	371,9	12,2	193,6	194,8	0,6	524,9	566,7	8,0
<i>Porez na dobit</i>	305,1	337,7	10,7	166,2	196,0	17,9	471,3	533,7	13,2
<i>Porezi građana</i>	140,0	140,1	0,1	33,3	36,6	9,7	173,3	176,7	2,0
<i>Ostali porezi</i>	1,3	1,0	-23,5	0,0	0,0	0,0	1,3	1,0	-23,5
Takse, kazne i naknade	576,1	596,5	3,5	325,6	344,5	5,8	901,7	940,9	4,4
Doprinosi	2.619,7	2.812,6	7,4	1.220,9	1.225,4	0,4	3.840,6	4.038,0	5,1
<i>PIO</i>	1.449,5	1.561,3	7,7	658,7	695,9	5,6	2.108,3	2.257,2	7,1
<i>Zdravstvo</i>	1.050,3	1.121,1	6,7	474,8	438,0	-7,7	1.525,1	1.559,1	2,2
<i>Nezaposleni</i>	119,9	130,2	8,6	33,6	28,6	-15,0	153,5	158,8	3,5
<i>Dječija zaštita</i>	0,0	0,0	-	49,8	58,7	17,9	49,8	58,7	17,9
<i>Zapošljavanje invalida</i>	0,0	0,0	-	4,0	4,2	3,8	4,0	4,2	3,8
UKUPNO	3.973,5	4.259,8	7,2	1.939,6	1.997,3	3,0	5.913,1	6.257,0	5,8

Izvor: Poreska uprava RS i Poreska uprava FBiH

Doprinosi. U prvih deset mjeseci tekuće godine doprinosa je naplaćeno u iznosu od preko 4 milijarde KM, što je za oko 5,1% g/g više. Sve pojedinačne kategorije doprinosa na nivou BiH su ostvarile pozitivne stope rasta, uprkos smanjenju prihoda od doprinosa u nadležnosti PU RS (vidjeti tabelu iznad).

Direktni porezi. Tokom posmatranog perioda, ukupno naplaćeni prihodi od direktnih poreza su iznosili oko 1,3 milijarde KM, što je u poređenju sa istim periodom prethodne godine, porast od 9,2%. Jedino kategorija ostalih poreza, čiji je udio jako mali, bilježi smanjenje. Inače ova kategorija poreza postoji jedino na nivou PU FBiH i nju čine porezi na potrošnju u ugostiteljstvu od pravnih lica i od fizičkih lica. Ako se pogleda stopa rasta prihoda od poreza na dohodak u PU RS, uočava se da je pozitivna. Navedena kategorija prihoda je ostvarila rast uprkos činjenici da je Vlada RS povećala neoporezivi dio plate na 500 KM, iz čega slijedi smanjenje ove vrste prihoda.

Ostali prihodi. Kategorija ostalih prihoda koju čine različite takse, kazne i naknade bilježi povećanje od 4,4% g/g. Iznos naplaćenih prihoda je, tokom posmatranog perioda, iznosio preko 900 miliona KM.

Servis vanjskog duga

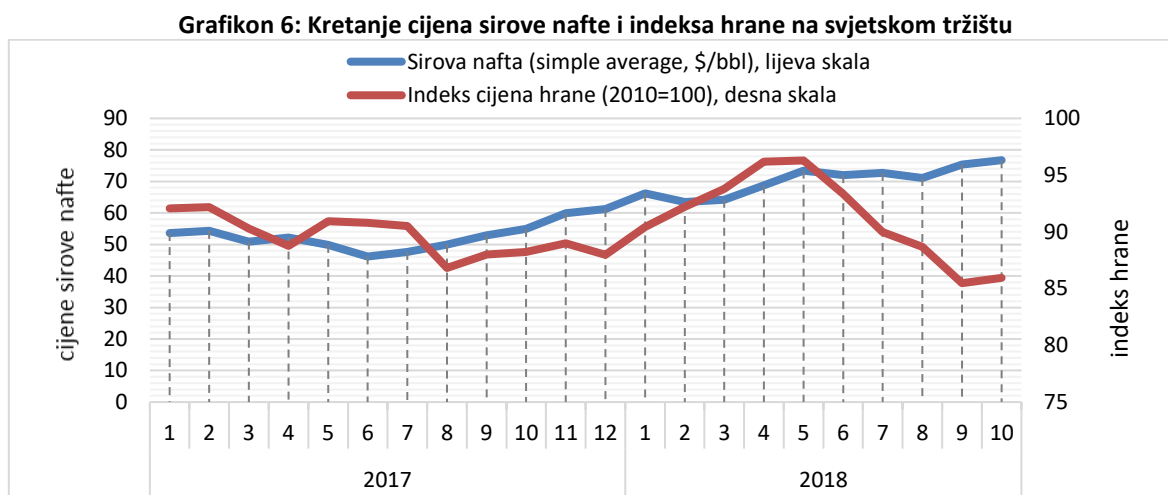
Za prvih deset mjeseci tekuće godine, ukupno je servisirano oko 752 miliona obaveza vanjskog duga. U poređenju sa istim periodom prethodne godine, servis obaveza vanjskog duga uvećan je za svega 3,0%. 86,2% ukupno servisiranih sredstava (648 miliona KM) se odnosi na servis glavnice. Servis glavnice vanjskog duga, u poređenju sa istim periodom prethodne godine uvećan je za 2,2%. U isto vrijeme, servis kamata vanjskog duga uvećan je 8,5% g/g.

Od ukupno servisiranih obaveza najveći dio (40%) se odnosi na servis vanjskog duga prema MMF-u. Oko 20,3% se odnosi na servis obaveza prema Svjetskoj banci, 11,4% prema Evropskoj investicijskoj banci, 10,3% prema Evropskoj banci za obnovu i razvoj. Preostali iznos se odnosi na kreditore prema kojima su servisirane obaveze u malim iznosima.

3. Cijene, monetarni i finansijski sektor

Cijene

Na svjetskom tržištu energenata zabilježen je nastavak rasta cijena sirove nafte. Cijena sirove nafte u oktobru 2018. godine iznosila je 76,7 \$/barelu i u odnosu na oktobar 2017. godine veća je za 39,7%. Za razliku od cijena sirove nafte, indeks cijena hrane na svjetskom tržištu u oktobru 2018. godine je smanjen za 2,6% u poređenju sa istim mjesecom 2017. godine. Kretanje cijena nafte i hrane predstavljeno je na grafikonu ispod.

Izvor: Svjetska banka

U oktobru 2018. godine nastavljen je rast cijena. Inflacija u BiH u periodu I-X 2018/I-X 2017 iznosila je 1,4%, a u oktobru 2018. godine iznosila je 1,8% u odnosu na oktobar 2017. godine.¹⁰

Posmatrano po odjeljcima prema namjeni potrošnje, najveći rast cijena u periodu I-X 2018/I-X 2017 bio je u odjeljku prevoza (8,4% g/g). Rast cijena goriva na svjetskom tržištu značajno je determinisao rast cijena u pomenutom odjeljku. Pored toga, u posmatranom periodu cijene su značajano uvećane u odjeljku alkoholnih pića i duvana (6,7%) što je povezano sa poskupljenjima duvana odnosno cigareta tokom 2018. godine.¹¹ Iako dosta skromniji rast cijena u odjeljku hrane i bezalkoholnih pića (0,7% u posmatranom periodu), imao je doprinosu rastu ukupne inflacije u BiH zbog velikog udjela u CPI indeksu. Istovremeno u odjeljku stanovanja, vode, el. energije, plina i dr. energenata cijene su uvećane za 2,5% g/g.

S druge strane, niže cijene u odjeljcima odjeće i obuće, namještaja, kućnih uređaja i redovnog održavanja kuće, komunikacija te ostalih dobara i usluga u periodu I-X 2018/I-X 2017 djelimično su usporile rast ukupne inflacije u BiH.

¹⁰ Indeks potrošačkih cijena u BiH izračunava se na osnovu reprezentativne liste proizvoda koju u 2018. godini čini 615 proizvoda. Za izračunavanje indeksa potrošačkih cijena u BiH od januara 2018. godine primjenjuju se ponderi koji se baziraju na podacima iz Ankete o potrošnji domaćinstava za 2015. godinu (referentna baza za izračunavanje indeksa je 2015. godina). Ponderi se svake godine koriguju s kretanjem cijena u prethodnoj godini. Izvor: BHAS.

¹¹ Povećanje akciza na duvan i cigarete na početku 2018. godine odnosno poskupljenja cigareta pojedinih proizvođača kao rezultat poslovne politike tokom 2018. godine.

Tabela 4: Indeks potrošačkih cijena u BiH

	X 2018 X 2017	I-X 2018 I-X 2017
00 Ukupan indeks	101,8	101,4
01 Hrana i bezalkoholna pića	100,1	100,7
02 Alkoholna pića i duvan	105,9	106,7
03 Odjeća i obuća	89,6	90,0
04 Stanovanje, voda, el. energija, plin i dr. energenti	103,8	102,5
05 Namještaj, kućni uređaji i redovno održavanje kuće	98,5	99,0
06 Zdravstvo	102,4	101,7
07 Prevoz	112,7	108,4
08 Komunikacije	99,6	98,6
09 Rekreacija i kultura	101,1	101,2
10 Obrazovanje	100,5	100,1
11 Restorani i hoteli	100,5	100,4
12 Ostala dobra i usluge	99,1	99,7

Izvor: BHAS

Monetarni sektor

Ukupna novčana masa (M2) u oktobru 2018. godine uvećana je za 9,3% u odnosu na oktobar 2017. godine i iznosi 23,9 mlrd. KM. Kao što je predstavljeno u tabeli ispod sve komponente novčane mase u posmatranom mjesecu su uvećane.

Međutim, najznačajniji doprinos uvećanju M2 dao je transakcijski novac (M1). U okviru transakcijskog novca najznačajniji rast su ostvarili prenosivi depoziti u domaćoj valuti, uz doprinos rastu M2 od 6,1 p.p. a potom gotovina izvan banaka uz doprinos rastu M2 od 1,5 p.p.

Tabela 5: Kretanje novčane mase u oktobru 2018. godine

Opis	Gotovina izvan banaka	Prenosivi depoziti u domaćoj valuti	M1	Ostali depoziti u domaćoj valuti	Prenosivi depoziti u stranoj valuti	Ostali depoziti u stranoj valuti	QM	M2
	1	2	3=1+2	4	5	6	7=4+5+6	8=3+7
Stanje u mil. KM	3.878,9	8.141,8	12.020,6	4.142,1	2.016,2	5.759,3	11.917,6	23.938,2
Stopa rasta g/g	9,1%	19,4%	15,9%	1,8%	8,3%	2,8%	3,3%	9,3%

Izvor: CBBiH

U oktobru 2018. godine rezervni novac (M0) iznosio je 10,2 mlrd. KM i veći je za 11,2% u odnosu na oktobar 2017. godine. U tabeli ispod predstavljeno je stanje i stope rasta osnovnih komponenti M0.

Iako su sve komponente M0 u oktobru 2018. godine zabilježile rast u poređenju sa istim mjesecom prethodne godine, najznačajniji doprinos rastu M0 dali su depoziti banaka kod monetarnih vlasti (6,5 p.p.) uz stopu rasta od 12,5% g/g a potom gotovina izvan monetarnih vlasti (4,3 p.p.).

Najveću stopu rasta u posmatranom poređenju imali su prenosivi depoziti drugih domaćih sektora kod monetarnih vlasti (47,8% g/g) ali je njihov doprinos rastu M0 bio znatno manji (0,4 p.p.) zbog malog udjela u M0.

Tabela 6: Kretanje rezervnog novca u oktobru 2018. godine

Opis	Gotovina izvan monetarnih vlasti	Depoziti banaka kod monetarnih vlasti	Prenosivi depoziti drugih domaćih sektora kod monetarnih vlasti	Rezervni novac (M0)
	1	2	3	4=1+2+3
Stanje u mil. KM	4.693,0	5.348,5	126,2	10.167,7
Stopa rasta g/g	9,0%	12,5%	47,8%	11,2%

Izvor: CBBiH

Prosječan saldo računa obaveznih rezervi kod CBBiH u oktobru 2018. godine uvećan je za 15,1% u odnosu na oktobar prethodne godine i iznosi 5,4 mlrd. KM. Na osnovu podataka u tabeli ispod primjetno je da veći dio salda računa obaveznih rezervi pripada višku iznad obavezne rezerve koji je uvećan za 18,8% u odnosu na oktobar 2017. godine, a ostatak pripada prosječnim obaveznim rezervama koje su uvećane za 11% g/g. Prosječna stopa obavezne rezerve u oktobru 2018. godine nije se mijenjala i iznosi 10%.

Tabela 7: Prosječne obavezne rezerve u oktobru 2018. godine

Opis	Osnovica za obračun obavezne rezerve	Prosječne obavezne rezerve	Prosječan saldo računa obaveznih rezervi kod CBBiH	Višak iznad obavezne rezerve	Prosječna stopa obavezne rezerve	Implicitna stopa obavezne rezerve
	1	2	3	4=3-2	5=2/1	6=3/1
Stanje u mil. KM	24.360,2	2.436,0	5.358,8	2.922,8	10,0%	22,0%
Stopa rasta g/g	11,0%	11,0%	15,1%	18,8%	-	-

Izvor: CBBiH

Bruto devizne rezerve u oktobru 2018. godine iznosile su 11,5 mlrd. KM i veće su za 10,5% u odnosu na oktobar 2017. godine. Osim zlata, sve komponente bruto deviznih rezervi su uvećane u oktobru u poređenju sa istim mjesecom prethodne godine. Stanje bruto deviznih rezervi kao i stope rasta predstavljene su u tabeli ispod. U posmatranom mjesecu u strukturi bruto deviznih rezervi nije bilo značajnijih promjena, odnosno najveći dio pripada investicijama u vrijednosne papire (73%) i depozitima kod nerezidentnih banaka (23,1%).

Tabela 8: Stanje bruto deviznih rezervi u oktobru 2018. godine

Opis	Zlato	Držanje SDR	Strana valuta u trezoru CBBiH	Depoziti kod nerezidentnih banaka	Ostalo	Investicije u vrijednosne papire	Ukupno
	1	2	3	4	5	6	7=1+...+6
Stanje u mil. KM	201,6	5,8	248,6	2.647,2	0,0	8.375,8	11.479,0
Stopa rasta g/g	-1,9%	329,0%	13,6%	1,4%	-	14,0%	10,5%

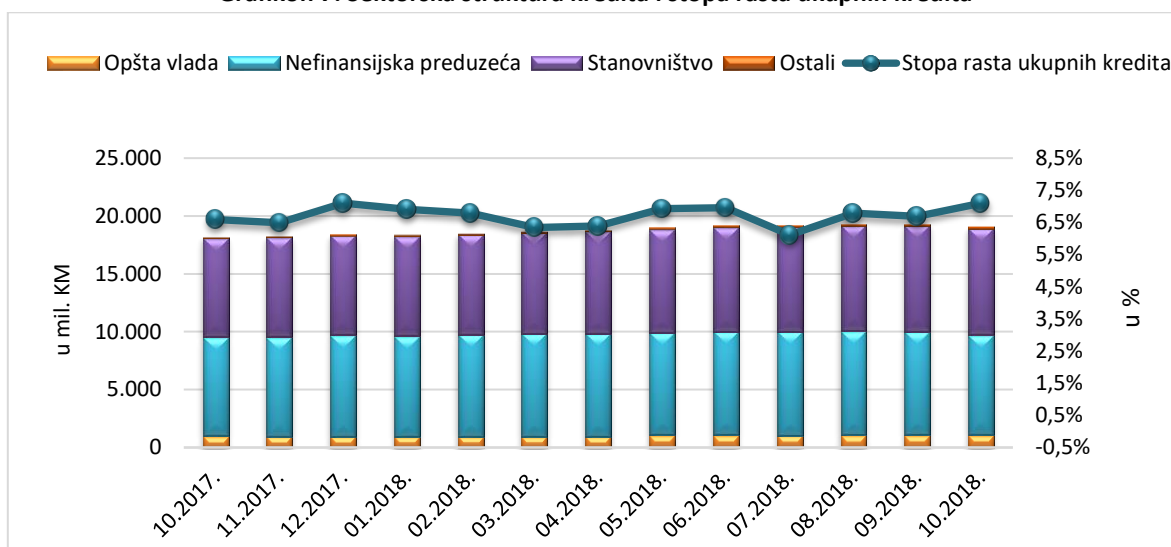
Izvor: CBBiH

Bankarski sektor

Ukupan iznos kredita u mjesecu oktobru je iznosio 19,49 mlrd. KM, uz stopu rasta od 7,1% g/g. U ukupnim kreditima najveće učešće, 47,2% su ostvarili krediti stanovništvu sa iznosom 9,2 mlrd. KM uz stopu rasta 7,4% g/g. Drugi po veličini sa učešćem od 46,5% su bili krediti nefinansijskim

preduzećima sa 9,07 mlrd. KM i stopom rasta od 6,3% g/g. Krediti opštoj vladi su u ukupnim kreditima su imali učešće sa 5,5% sa dostignutih 1,07 mlrd. KM i stopom rasta od 8,3% g/g.

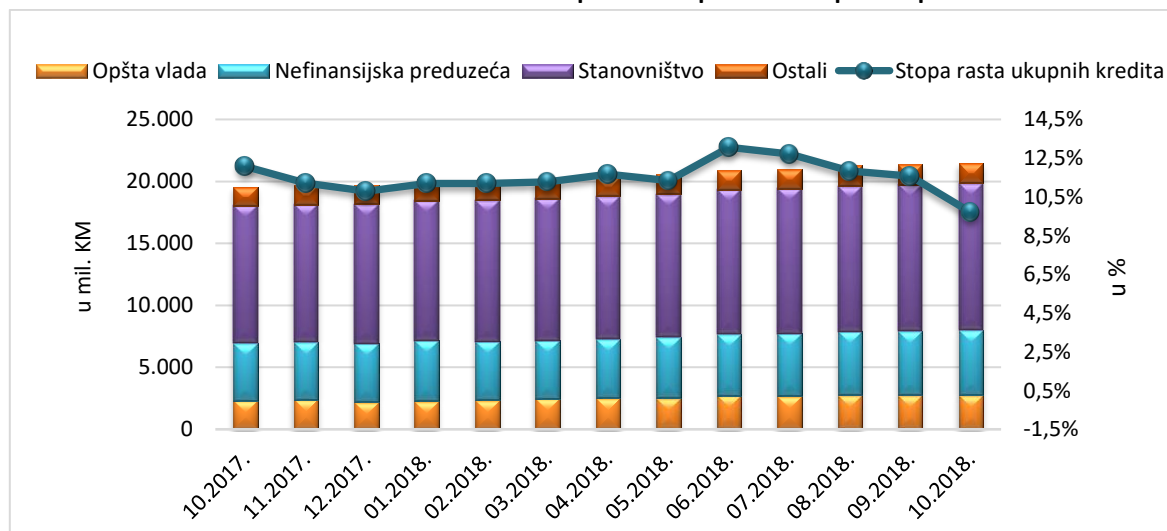
Grafikon 7: Sektorska struktura kredita i stopa rasta ukupnih kredita

Izvor: CBBiH

Ukupan iznos depozita u oktobru mjesecu je iznosio 21,47 mlrd. KM što predstavlja rast od 9,7% g/g. Najveće učešće su imali depoziti stanovništvu sa učešćem 55,3% i iznosili su 11,86 mlrd. KM uz stopu rasta od 7,1% g/g. Sljedeći po veličini sa učešćem 24,4% su bili depoziti nefinansijskih preduzeća sa dostignutih 5,25 mlrd. KM uz stopu rasta od 13,3% g/g. Treći po veličini su bili depoziti opšte vlade sa dostignutim iznosom 2,77 mlrd. time ostvarivši učešće 12,9% uz stopu rasta od 18,8% g/g.

Grafikon 8: Sektorska struktura depozita i stopa rasta ukupnih depozita

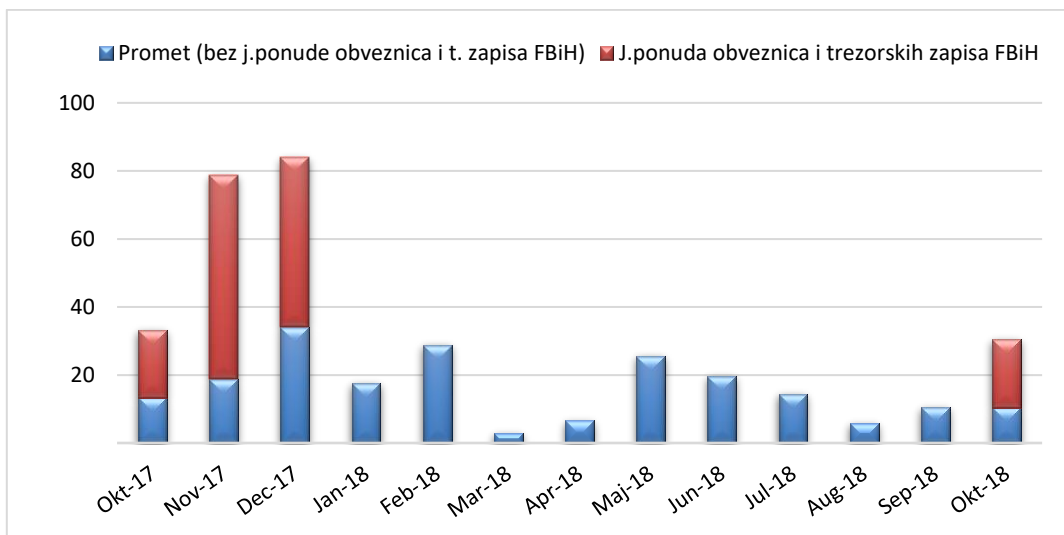

Izvor: CBBiH

Berze u BiH

Promet na sarajevskoj berzi u mjesecu oktobru je dostigao 30,45 mil. KM uz smanjenje od 8,6% g/g. U mjesecu oktobru održana je 62. aukcija trezorskih zapisa i prikupljeno je 20,02 mil. KM. Učešće prometa na SASE u ukupnom prometu u BiH u ovom mjesecu mjesecu je iznosilo 58%.

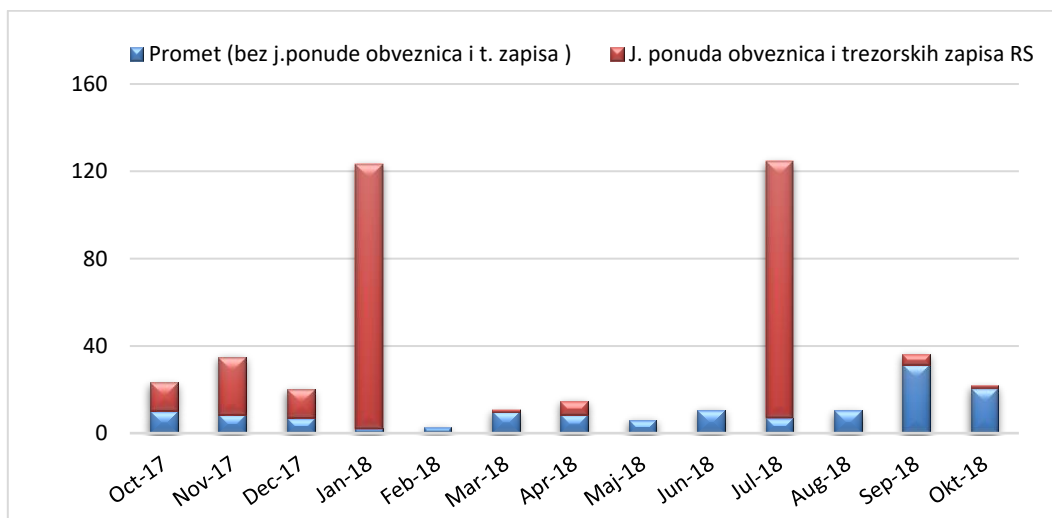
Grafikon 9: Promet na SASE u milionima KM

Izvor: SASE

Ukupan promet na banjalučkoj berzi u mjesecu oktobru je iznosio 21,8 mil. KM uz smanjenje od 5,8% g/g. Usješno je održana emisija obveznica KP Vodovod a.d. Srbac u vrijednosti 1,25 mil. KM. U mjesecu oktobru nije bilo emisije trezorskih zapisa.

Grafikon 10: Promet na BLSE u milionima KM

Izvor: BLSE

Ukupan promet na sarajevskoj i banjalučkoj berzi je iznosio 52,27 mil. KM, što znači da je manji od upnog prometa u istom periodu prošle godine za 7,4%.

Tabela 9: Promet (u KM) na SASE i BLSE u oktobru 2018. godine

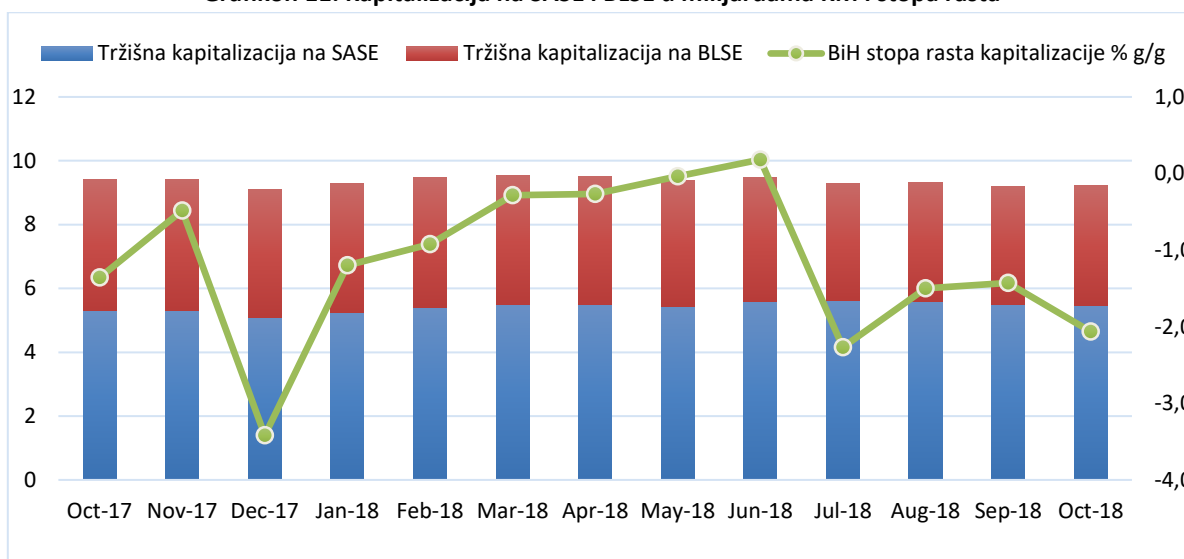
Mjesec	SASE	BLSE	UKUPNO
Oct-16	65.563.071	46.382.951	111.946.022
Oct-17	33.317.228	23.152.610	56.469.838
Oct-18	30.448.743	21.820.373	52.269.116

Izvor: SASE i BLSE

Ukupna kapitalizacija na SASE i BLSE na kraju mjeseca oktobra je iznosila 9,21 mlrd. KM. ostvarivši smanjenje od 2,1% g/g. Od ovoga iznosa kapitalizacija na SASE je dostigla iznos od 5,48 mlrd. KM uz

rast od 3,3% g/g, dok je kapitalizacija na BLSE iznosila 3,73 mlrd. ostvarivši pad od 9,1% g/g. Odnos veličine kapitalizacija na SASE i BLSE je bio 59,5% prema 40,5%.

Grafikon 11: Kapitalizacija na SASE i BLSE u milijardama KM i stopa rasta

Izvor: SASE i BLSE

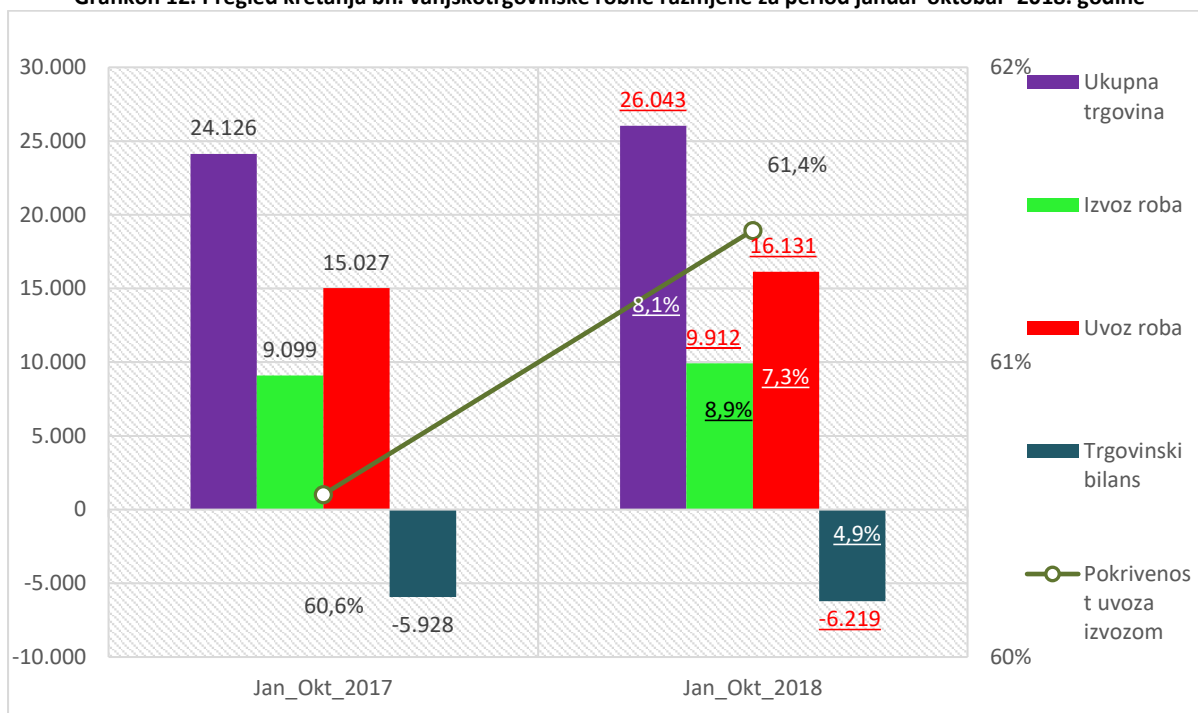
4. Vanjski sektor

Vanjskotrgovinska robna razmjena

Prema trenutno raspoloživim podacima BHAS-a u Bosni i Hercegovini u periodu januar-oktobar 2018. godine nastavljen je trend rasta vanjskotrgovinske robne razmjene sa svijetom. Tako je BiH tokom posmatranog perioda zabilježila povećanje ukupne vanjskotrgovinske robne razmjene, izvoza i uvoza roba, što je dovelo do povećanja robnog deficita. Ključni nosioci ovog povećanja vanjskotrgovinskih indikatora bili su izvozna tražnja i povećanja svjetskih cijena tokom posmatranog perioda.¹² Grafički prikaz bh. vanjskotrgovinske robne razmjene na nivou periodu januar-oktobar 2018. godine prikazan je na grafikonu ispod:

¹² Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine, Saopštenje, „Statistika robne razmjene BiH s inostranstvom januar-oktobar 2018. godne“, 20.10.2018. godine.

Grafikon 12. Pregled kretanja bh. vanjskotrgovinske robne razmjene za period januar-oktobar 2018. godine

Izvor: Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine

Prema raspoloživim podacima za period januar-oktobar 2018. godine Bosna i Hercegovina je ostvarila izvoz roba u vrijednosti od 9,9 milijardi KM što predstavlja nominalno povećanje od 8,9% u odnosu na isti period prethodne godine, dok je povećanje izvoza u oktobru u odnosu na isti mjesec prethodne godine iznosilo 6,6%. Ovo povećanje izvoza je uglavnom bilo posljedica izvozne tražnje i povećanja cijena pojedinih izvoznih proizvoda kao što su metali i energenti.

Ako se bh. robni izvoz u periodu januar-oktobar posmatra po proizvodima, najznačajnija povećanja a samim ti doprinosi rastu izvoza roba su registrirani u okviru izvoza električne energije 27,5% (1,1 p.p), koks 55% (1,1 p.p), aluminijuma 15,1% (0,9 p.p), sirovog željeza i čelika 21% (0,8 p.p), metalnih konstrukcija 28,5% (0,6 p.p), te derivata nafte (ulja) 30% (0,5 p.p). S druge strane, najznačajnija smanjenja izvoza registrirana su prilikom izvoza brašna i pojedinih prehrambenih proizvoda, te određenih metalnih, hemijskih i duhanskih proizvoda.

Tokom posmatranog perioda Bosna i Hercegovina je najviše robe izvezla na tržište zemalja EU28 u iznosu od 7,3 milijardi KM što je povećanje od 11,7% u odnosu na isti period prethodne godine. U zemlje CEFTA-e u istom vremenskom periodu izvezeno je 1,6 milijardi KM što predstavlja povećanje od skoro 10%. Posmatrano pojedinačno po zemljama, najznačajnija povećanja izvoza a samim tim i doprinosi povećanju istog su registrirana prilikom izvoza u Hrvatsku 15,2% (1,8 p.p), Njemačku 10,5% (1,5 p.p), Srbiju 15,8% (1,5 p.p), Italiju 12% (1,3 p.p), Austriju 13,6% (1,1 p.p) i Sloveniju 9,5% (0,8 p.p). Pored povećanja izvoza roba, viši nivo poslovne aktivnosti u zemlji i jačanje domaće koje se manifestovalo kroz povećanje privatne potrošnje i investicija, kao i porast cijena pojedinih proizvoda doveli su i do povećanja uvoza roba u Bosni i Hercegovini.

Tako je prema raspoloživim podacima BHAS-a za prvih 10 mjeseci 2018. godine ukupni uvoz roba u BiH iznosio 16,1 milijardi KM što predstavlja nominalno povećanje od 7,3% u odnosu na isti period prethodne godine, dok je posmatrano na mjesečnom nivou uvoz roba u oktobru 2018. godine u odnosu na isti mjesec prethodne godine uvećan za 7,9%.

Ako se pažljivije posmatra struktura ostvarenog rasta uvoza u periodu januar-oktobar 2018. godine vidljivo je da su najznačajnija povećanja a samim tim i doprinosi rastu istog registrirana u okviru uvoza:

rafiniranih naftnih derivata i sirove nafte od oko 25% (2,4 p.p), baznih metala 21,5% (1,6 p.p), motornih vozila 10,4% (0,6 p.p), hemijskih proizvoda 11,5% (0,4 p.p), mašina i aparata od oko 21% (0,5 p.p). S druge strane, smanjenja uvoza su registrirana u okviru uvoza električne energije, mašina za posebne namjene, te poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda.

Posmatrano po glavnim trgovinskim blokovima u periodu januar - oktobar 2018. godine Bosna i Hercegovina je iz EU uvezla oko 9,7 milijardi KM, što predstavlja povećanje od 6%, dok je uvoz iz zemalja CEFTA-e iznosio 1,9 milijardu KM i uvećan je za skoro 2%. Posmatrano po zemljama, najznačajnija povećanja uvoza roba su registrirana prilikom uvoza roba iz Njemačke 9,7% (1,1 p.p), Kine 15,2% (1 p.p), Italije 6,5% (0,7 p.p), Hrvatske 6,6% (0,7 p.p), Turske 15%(0,6 p.p) i Rusije 13,6% (0,6 p.p).

U periodu januar-oktobar 2018. godine vanjskotrgovinski robni deficit u Bosni i Hercegovini je iznosio skoro 6,2 milijarde KM što predstavlja nominalno povećanje od 291 miliona KM odnosno 4,9% u odnosu na isti period prethodne godine.

Posmatrano po proizvodima, najznačajnija povećanja deficita zabilježena su u okviru kategorija kao što su motorna vozila, sirova i rafinirana nafta. Posmatrano po zemljama u periodu januar-oktobar 2018. godine došlo je do povećanja deficita prilikom vanjskotrgovinske razmjene sa Ruskom Federacijom, Kinom, Turskom, Njemačkom, dok je deficit smanjen u okviru vanjskotrgovinske robne razmjene sa Hrvatskom i Srbijom.

S druge strane, BiH je ostvarila vanjskotrgovinski suficit prilikom vanjskotrgovinske robne razmjene sa Crnom Gorom, Austrijom i Slovenijom.

Ukupna pokrivenost uvoza izvozom roba u periodu januar-oktobar 2018. godine iznosila je 61,4% što predstavlja poboljšanje za 0,8 p.p u odnosu na isti period prethodne godine.

Posmatrano po glavnim trgovinskim blokovima, pokrivenost uvoza izvozom iznosila je 75,2% prilikom vanjskotrgovinske robne razmjene sa EU, dok je pokrivenost sa zemljama CEFTA-e iznosila 83%.

Detaljniji pregled bh. vanjskotrgovinske robne razmjene za period januar-oktobar 2018. godine po HS klasifikaciji prikazan je u tabeli ispod:

Tabela 10 . Pregled bh. vanjskotrgovinske robne razmjene za period januar - oktobar 2018. godine po HS klasifikaciji (nominalni iznosi i stope rasta)

Izvoz i uvoz dobara klasifikovanih prema harmonizovanom sistemu kodova (HS)	IZVOZ				UVOZ				DEFICIT				Pokrivenost uvoza izvozom
	Januar_Oktobar_2017	Januar_Oktobar_2018	2018/2017 promjena %		Januar_Oktobar_2017	Januar_Oktobar_2018	2018/2017 promjena %		Januar_Oktobar_2017	Januar_Oktobar_2018	2018/2017 promjena %		
	u mil KM	u mil KM	g/g	p.p	u mil KM	u mil KM	g/g	p.p	u mil KM	u mil KM	g/g	p.p	
UKUPNO	9099	9912	8,9	8,9	15027	16131	7,3	7,3	-5928	-6219	4,9	4,9	61,4%
1 ŽIVOTINJE I PROIZVODI	136	136	0,1	0,0	412	445	8,1	0,22	-277	-310	12,0	0,56	30,5%
2 ŽIVOTINJSKOG PORJEKLA PROIZVODI BILNOG	263	186	-29,2	-0,84	688	643	-6,6	-0,30	-425	-457	7,4	0,53	28,9%
3 PORJEKLA MASTI I ULJA	129	91	-29,8	-0,42	207	169	-18,4	-0,25	-78	-79	0,6	0,01	53,6%
4 ŽIVOTINJSKOG PORJEKLA I PREHRAMBENE PRERAĐEVINE	303	270	-10,9	-0,36	1268	1289	1,7	0,14	-965	-1019	5,6	0,91	20,9%
5 PROIZVODI MINERALNOG PORJEKLA	839	1098	30,8	2,84	2174	2508	15,4	2,22	-1335	-1410	5,6	1,27	43,8%
6 PROIZVODI HEMIJSKE INDUSTRIJE ILI SRODNIH	789	803	1,7	0,15	1389	1496	7,7	0,71	-600	-693	15,6	1,58	53,7%
7 PLASTIČNE MASE, GUMA I KAUČUK	299	349	16,5	0,54	985	1051	6,7	0,44	-686	-703	2,4	0,28	33,2%
8 KOŽA I KRZNO	169	168	-0,9	-0,02	407	386	-5,2	-0,14	-238	-218	-8,2	-0,33	43,4%
9 DRVO I PROIZVODI OD DRVETA	654	663	1,5	0,11	213	241	13,1	0,19	441	422	-4,2	0,31	275,3%
10 CELULOZA, PAPIR I KARTON I NJIHOVI PROIZVODI	227	269	18,5	0,46	337	376	11,4	0,26	-110	-106	-3,3	-0,06	71,7%
11 TEKSTIL I TEKSTILNI PROIZVODI	471	530	12,5	0,65	996	1051	5,5	0,37	-525	-521	-0,8	-0,07	50,5%
12 OBUĆA, ŠEŠIRI, KAPE I SLUČNI PROIZVODI	585	633	8,2	0,53	286	296	3,5	0,07	299	337	12,7	-0,64	213,9%
13 PROIZVODI OD KAMENA, GIPSA, CEMENTA I SLUČNIH BISERI, PLEMETNI METALI I	68	74	8,1	0,06	296	326	10,1	0,20	-228	-253	10,7	0,41	22,5%
14 NJIHOVI PROIZVODI, BAZNI METALI I PROIZVODI	10	11	8,2	0,01	14	14	3,7	0,00	-4	-4	-7,9	-0,01	75,0%
15 OD BAZNIH METALA MAŠINE, APARATI,	1622	1912	17,9	3,19	1616	1850	14,5	1,56	6	62	938,3	-0,95	103,4%
16 MEHANIČKI I ELEKTRIČNI TRANSPORTNA SREDSTVA	1074	1197	11,5	1,35	2083	2204	5,8	0,81	-1009	-1007	-0,2	-0,03	54,3%
17 I NJIHOVI DIJELOVI I SATOVI, MJERNI, MUZIČKI I	278	312	12,1	0,37	1056	1140	8,0	0,56	-778	-828	6,5	0,85	27,4%
18 MEDICINSKI INSTRUMENTI ORUŽJE I MUNICIJA,	24	27	9,5	0,03	179	242	34,9	0,42	-155	-215	38,9	1,02	11,0%
19 NJIHOVI DIJELOVI I PRIBOR	139	130	-6,5	-0,10	12	9	-19,7	-0,02	127	121	-5,3	0,11	1381,9%
20 RAZNI PROIZVODI	1014	1052	3,7	0,42	343	389	13,4	0,31	671	663	-1,2	0,13	270,4%
21 UMIJETNIČKA DJELA, KOLEKCIONARSKI	0	0	0,0	0,00	0	0	0,0	0,00	0	0	0	0,00	0,0%
98 NERAZVRSTANO	0	0	0,0	0,00	0	0	0,0	0,00	0	0	0,0	0,00	0,0%

Izvor: Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine

5. Strane direktne investicije

U vrijeme pisanja informacije o kretanju makroekonomskih pokazatelja nisu bili dostupni novi podaci.

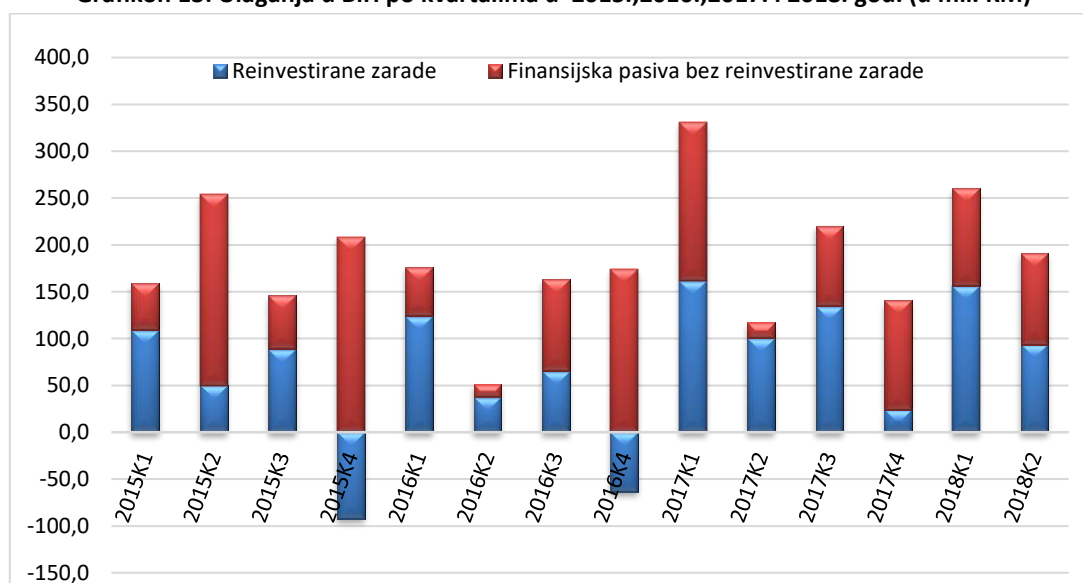
Ukupna strana ulaganja prema podacima CBBiH objavljenim u platnom bilansu za prvu polovicu 2018. godine su iznosila 452,5 mil. KM (neto finansijska pasiva) i veća su za 1,1% g/g. U prvom polugodištu 2018. godine reinvestirane zarade su iznosile 249,8 mil. KM sa učešćem 55,2%. U istom periodu u prošloj godini reinvestirane zarade su imale učešće u ukupnim zaradama 58,2%.

Tabela 11: SDU po kvartalima u 2015., 2016., 2017. i 2018. godini

U milionima KM	K1	K2	K3	K4	K1-K4
2015	158,9	253,9	146,4	116,2	675,4
2016	176,6	50,7	162,7	110,9	500,9
2017	330,7	117,0	220,0	140,9	808,6
2018	261,0	191,5			

Izvor: CBBiH

Grafikon 13: Ulaganja u BiH po kvartalima u 2015.,2016.,2017. i 2018. god. (u mil. KM)

Izvor: CBBiH

Kreditna agencija **Standard & Poor's** je **07.09.2018. godine** potvrdila Bosni i Hercegovini suvereni kreditni rejting „B sa stabilnim izgledima“ a agencija **Moody's Investors Service** je **16.02.2018. godine** potvrdila Bosni i Hercegovini suvereni kreditni rejting „B3 sa stabilnim izgledima“